

ΜΑΡΙΟΣ ΒΡΥΩΝΙΔΗΣ

Καινοτόμες μαθησιακές διαδικασίες προς απόκτηση βασικών δεξιοτήτων από τους φυλακισμένους

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου Δρουσιώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Να αξιοποιήσουν τα πορίσματά μας

Πώς θα συγκρίνατε τις Φυλακές μας σε σχέση με των άλλων τριών χωρών;
Η δική μου εμπειρία είναι ότι υπάρχουν τα προβλήματα όπως τα οργανωτικά με τον υπερπληθυσμό, τις εγκαταστάσεις που είναι παλιές, ένα κτήριο της αποικιοκρατίας με εμφανείς τις παρεμβάσεις που γίνονται μέσα στον χώρο ως προς την υποδομή, αλλά συγκρίνοντας ευνοϊκά με πολλές άλλες χώρες. Εγώ βλέπω πάντα το ποτήρι μισογεμάτο. Γίνονται σωστά βήματα, οι άνθρωποι που δουλεύουν εκεί, στις συνθήκες που τους επιτρέπεται κάνουν θετικές παρεμβάσεις, φτιάχνουν έργο. Πήγα για πρώτη φορά στις Φυλακές με το πρώτο πρόγραμμα το 2010-11, το τι έγινε τα πέντε αυτά χρόνια μέχρι σήμερα είναι μια τεράστια θετική αλλαγή. Εξοφλίζονται τα σχολεία των Φυλακών με υπολογιστές, βιβλία, ενισχύονται τα προγράμματά τους. Δεν είμαστε στο ιδανικό επίπεδο αλλά δεν είμαστε και σε αρνητικό επίπεδο. Γίνονται πολλά και ουσιαστικά βήματα. Μακάρι να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο τρόπο των πορισμάτων μας.

Ουσιαστικά βήματα γίνονται στις Φυλακές

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Ποια είναι τα συμπεράσματά σας;

Πολλοί φυλακισμένοι δεν είχαν συμπληρώσει τον πλήρη κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ο λόγος ήταν γιατί δεν κατάφεραν να ενσωματωθούν στον παραδοσιακό τρόπο εκπαίδευσης. Προσφέροντάς τους ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με έναν καινοτόμο τρόπο, με τις νέες τεχνολογίες, κάνοντάς το ελκυστικό σε αυτούς, αμέσως αντιδρούν θετικά και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Το δεύτερο είναι ότι γίνεται μια πραγματική μάθηση σε αυτές τις 4 βασικές δεξιότητες, τις οποίες δεν κατέχουν με επάρκεια όλοι οι άνθρωποι.

Γι' αυτό φταίει το εκπαιδευτικό μας σύστημα;

Φταίνει πολλά πράγματα. Αν πάτε στον γενικό πληθυσμό θα εκπλαγείτε σε πόσα άτομα, που έχουν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, λείπουν κομμάτια από τις 4 βασικές δεξιότητες. Το να διαβάσει για παράδειγμα κάποιος ένα κείμενο δυο σελίδων και να βγάλει τα βασικά συμπεράσματα ή να συντάξει μια επίσημη επιστολή. Ακόμα και με τις νέες τεχνολογίες, που δεν είναι μόνο τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, υπάρχουν ουσιαστικές δεξιότητες που πρέπει κάποιος να γνωρίζει για να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνία της πληροφορίας. Αυτό το πρόγραμμα ξεκινά με την παραδοχή ότι το κάθε άτομο γνωρίζει κάποια πράγματα αλλά ενδεχομένως έχει κενά. Τα εντοπίζει και προσφέρει λύσεις.

Ξεκινήσατε με μια έρευνα για να δούμε ποια είναι η κατάσταση της εκπαίδευσης στις Φυλακές στις τέσσερις αυτές χώρες. Είδαμε ότι υπάρχουν πολλά κοινά στο προφίλ των φυλακισμένων και έντονη η ανάγκη να τους προσφέρουμε καινοτόμα προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

Εξοφλίζουμε με μια έρευνα για να δούμε ποια είναι η κατάσταση της εκπαίδευσης στις Φυλακές στις τέσσερις αυτές χώρες. Είδαμε ότι υπάρχουν πολλά κοινά στο προφίλ των φυλακισμένων και έντονη η ανάγκη να τους προσφέρουμε καινοτόμα προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

Οι φυλακισμένοι είναι άτομα με μειωμένες μαθησιακές γνώσεις;

Δεν μπορούμε να είμαστε απόλυτοι. Ο πληθυσμός των Φυλακών δεν είναι ομοιογενής. Κάθε άτομο είναι μια ξεχωριστή περίπτωση, έχει διαφορετικές ανάγκες, έτσι τα προγράμματα που θα τους προσφέρουμε έπρεπε να έχουν όσο το δυνατόν το στοιχείο της εξατομικεύσης. Το πρόγραμμα φτιάχτηκε με τρόπο ώστε να μπορούν να το παρακολουθήσουν ταυτόχρονα 10-20 άτομα με διαφορετικό τρόπο. Είδαμε ότι στις πιο νέες ηλικίες δεν είναι ανεπτυγμένες σε υψηλό βαθμό οι 4 βασικές δεξιότητες, π.χ. να διαβάσουν και να κατανοήσουν ένα κείμενο ή να συντάξουν μια επιστολή. Οι βασικές αριθμητικές δεξιότητες. Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν κάναμε συνεντεύξεις με ένα δείγμα φυλακισμένων, αρκετοί νεότερης ηλικίας που ήταν μέσα για οικονομικές φάσεις παραπτώματα, μας ανέφεραν ότι αν είχαν αυτές τις δεξιότητες μπορεί να μην κατέληγαν φυλακή.

Επιλέξατε τα άτομα;

Ναι, επιλέξαμε 40 άτομα σε κάθε χώρα που είχαν ζητήσει τα ίδια να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά

προγράμματα στα σχολεία των φυλακών. Ήμασταν πολύ προσεκτικοί στην επιλογή.

Ποια ήταν η ανταπόκριση στην Κύπρο;

Πάρα πολύ μεγάλη. Τα άτομα έδειξαν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον όχι μόνο για το περιεχόμενο του προγράμματος αλλά και για τη μεθοδολογία που προσφερόταν. Ήταν μια ευκαιρία για κάτι διαφορετικό και δημιουργικό, ήταν μια διέξοδος από το ασφυκτικό πλαίσιο των Φυλακών.

Πώς στήθηκε το πρόγραμμα;

Ξεκινήσαμε με μια έρευνα σε όλες τις χώρες για το προφίλ των ατόμων που θα συμμετείχαν σε αυτό, για τις δομές εκπαίδευσης που υπάρχουν στις φυλακές των τεσσάρων χωρών, για θεσμικά - οργανωτικά ζητήματα. Στην Ελλάδα για παράδειγμα μέσα στα Φυλακικά ήταν συνεργάτες μας και υποστήριξαν ένθερμα όλη τη διαδικασία. Ενώ στις άλλες χώρες η φοίτηση στα σχολεία των φυλακών τους προσφέρει πλεονεκτήματα ως προς τις συνθήκες κράτησής τους, είναι διπλάσια. Στην Ελλάδα για παράδειγμα μέσα στις φυλακές λειτουργούν σχολεία «δεύτερης ευκαιρίας», σε εμάς κάτι τέτοιο δεν υπάρχει.

Τι έδειξε η έρευνα που είχατε κάνει;

Διαπιστώσαμε τις ανάγκες για τις 4 βασικές δεξιότητες και ακολούθως μελέτησαμε τις συνθήκες ως προς τα οργανωτικά πλαίσια. Σε μας ήταν πολύ καλές, καθώς τα τελευταία χρόνια επιτεύχθηκε πολύ μεγάλη πρόοδος στις Φυλακές μας. Είδαμε ότι υπάρχει μια

« Σε άλλες χώρες η εκπαίδευση στις φυλακές οδηγεί σε πιστοποίηση των γνώσεων με ένα δίπλωμα. Σε εμάς κάτι τέτοιο δεν υπάρχει.

Τα άτομα έδειξαν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον όχι μόνο για το περιεχόμενο του προγράμματος αλλά και για τη μεθοδολογία που προσφερόταν. Ήταν μια ευκαιρία για κάτι διαφορετικό και δημιουργικό.

Παρουσιάσατε πρόσφατα το βιβλίο σας «Innovative learning models for prisoners»;

Ναι, το βιβλίο εξετάζει τις δυνατότητες μάθησης στις φυλακές και παρουσιάζει καινοτόμες μαθησιακές διαδικασίες για την εκμάθηση τεσσάρων βασικών δεξιοτήτων. Αξιοποιούμε βασικά νέες τεχνολογίες πληροφορικής και ειδικότερα τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες μάθησης με τη διαδικασία του blender learning, ένας συνδυασμός δηλαδή όπου ο εκπαιδευόμενος παρακολουθεί το πρόγραμμα μέσα από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή με την παράλληλη στήριξη του εκπαιδευτή που είναι δίπλα του.

Πώς προέκυψε το βιβλίο;

Είναι αποτέλεσμα της εμπειρίας που αποκτήσαμε στα δύο χρόνια λειτουργίας του προγράμματος και σε αυτό περιγράφονται από τους συμμετέχοντες οι διαδικασίες και το σκεπτικό που μας οδήγησαν στο να το υλοποιήσουμε επιτυχώς. Περιγράφουμε τον τρόπο που έχει κατασκευαστεί το ψηφιακό υλικό, το οποίο έχει δοκιμαστεί πιλοτικά και τα αποτελέσματα. Το βιβλίο είναι προϊόν συνεργασίας ερευνητικών ομάδων τεσσάρων χωρών (Ελλάδας, Ιταλίας, Ρουμανίας και Κύπρου) στα πλαίσια του προγράμματος PEBBLE (Prison Education Basic Skills Blended Learning). Στην Ιταλία το Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας είχε την ευθύνη των φυλακών της Πεσκοάρα. Το Ρουμάνικο Ινστιτούτο για Εκπαίδευση Ενηλίκων είχε υπό την ευθύνη του τις φυλακές της Μπουρζία. Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης «ERGO», που ήταν ο άλλος μας εταίρος στην Ελλάδα, είχε τις φυλακές του Κορυδαλλού. Εμείς ως Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου συνεργαστήκαμε με τις Κεντρικές Φυλακές. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το βιβλίο το επιμελήθηκαν με τη δρ Francesca Torlone του Πανεπιστημίου Φλωρεντίας.

Πώς βρεθήκατε;

Είχαμε όλοι συνεργαστεί σε ένα άλλο έργο όπου φτιάξαμε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης των υπαλλήλων που ασχολούνται με την απονομή δικαιοσύνης, εισάγοντας στα προγράμματα σπουδών τους στοιχεία σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όταν το ολοκληρώσαμε, αποφασίσαμε να προχωρήσουμε στο νέο αυτό πρόγραμμα, να επικεντρωθούμε στους φυλακισμένους και στο πώς να ενδυναμώσουμε το προφίλ τους. Ανταποκριθήκαμε βασικά σε μια πρόσκληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2013 και τελειώσε τέλος του 2015.

Τι κάνατε τα δυο αυτά χρόνια;

Τι κάνατε τα δυο αυτά χρόνια;

ΓΝΩΜΗ

Η Γερουσία είναι ένας σημαντικότερος πολιτειακός θεσμός

Του Δημήτριου Χατζιχαρπίδη

Ο πολιτειακός θεσμός της Γερουσίας είναι ελληνικής προέλευσης και πανάρχαιος. Εισήχθη το πρώτον από το Λυκούργο (9ος αιώνας π.Χ.) στη Σπάρτη στα πλαίσια των μεταρρυθμίσεων του σε συνεργασία με το Μαντίεο των Δελφών του Απόλλωνος (θεού του φωτός και του πολιτισμού), το οποίο, χαρακτηρίζοντας τον Λυκούργο ως «θέον μάλλον η άνθρωπον», κατεύθυνε έπειτα και άλλους σοφούς μεταρρυθμιστές. Οι μεταρρυθμιστές αυτές καθόρισαν το πολίτευμα και τους νόμους της Σπάρτης (τη Μεγάλη Ρίτρα), όπως και το μεγαλείο της, για τα επόμενα 500 χρόνια. Το ίδιο το όνομα του Λυκούργου, ετυμολογούμενο (δηλαδή «αλθολογούμενο», αφού «έτυμο» σημαίνει «αλήθεια»), αποκαλύπτει τη λαμπρότητα της αρετής και των επιτευγμάτων του (Λυκούργος - «λύκος» (φώς) + «έργον», δηλαδή «εργαζόμενος τα φωτεινά»). Ο Λυκούργος, επιδιώκοντας να περιορίσει την απόλυτη εξουσία των κληρονομικών βασιλέων ώστε να αποφυγή την τυραννία που είναι η διαφορά της βασιλείας, και συγχρόνως να περιορίσει την απόλυτη εξουσία του δήμου ώστε να αποφυγή τη λαϊκοκρατία που είναι η διαφορά της δημοκρατίας, εισήγαγε τον θεσμό της Γερουσίας ως σώματος κατ'εξοχή συντείνοντος στη διαπίρση της πολιτειακής ισορροπίας. Η Γερουσία αποτελείτο από 30 ισόβιους εκπροσώπους των ισόριθμων γενών της Σπάρτης ηλικίας άνω των 60 ετών (εξού και Γερουσία), εκλεγόμενος ένας από κάθε γένος ο άριστος στην αρετή, σε αυτή συμμετείχαν δε και οι δύο κληρονομικοί συμβασιλείς προερχόμενοι από τους αντίστοιχες αρχικές βασιλικές οικογένειες. Με το θάνατο μέλους της Γερουσίας, εκλέγετο άλλος στη θέση του από το ίδιο γένος. Θέμα αμοιβής των

μελών της Γερουσίας βεβαίως δεν υπήρχε. Παράλληλα με τη Γερουσία, ο Λυκούργος εισήγαγε και την Απέλλα, ουσιαστικά την εκκλησία του δήμου («απέλλα» σημαίνει «εκκλησιασμός»), αποτελούμενη από όλους τους πολίτες ηλικίας άνω των 30 ετών, έργο της οποίας ήταν η επικύρωση, απόρριψη ή τροποποίηση των αποφάσεων της Γερουσίας και των δύο συμβασιλέων. Ο Λυκούργος καθιέρωσε λοιπόν ένα σύστημα πολιτικών ισορροπιών το οποίο διασφάλιζε και την αποτελεσματική λειτουργία των συμβασιλέων ως διοικητικών αρχόντων και τη λαϊκή κυριαρχία ως κριτή των αποφάσεων που αφορούσαν την πολιτεία. (Το σύστημα ενισχύθηκε αργότερα με την εισαγωγή του θεσμού των πέντε εκτελεστικών εφόρων τους οποίους διορίζει κάθε χρόνο η Γερουσία). Συντελεστές και εγγυητές του συστήματος αυτού ήταν οι Γέροντες, οι οποίοι, κατέχοντας το ύψιστο καταξωμένο αξίωμα ως εκ της αρετής, σοφίας και πείρας τους, μπορούσαν να ελέγχουν τις αντίθετες δυνάμεις των αρχηγών της πολιτείας και του λαού και τις ενδεχόμενες υπερβασίες τους. Ανάλογο σύστημα εισήχθη στη Ρώμη (ιδρύθη το 753 π.Χ.), προφανώς ως εκ της σπαρτιατικής καταγωγής των Σαββίνων - η Γερουσία (Senatus) μάλιστα διαπίρσε τον ρόλο της και μετά την καθιέρωση της κοινοπολιτείας (509 π.Χ.) και μέχρι την αυτοκρατορία. Η αμερικανική ομοσπονδία, το πρώτο δημοκρατικό κράτος στη σύγχρονη ιστορία, σφράγισε περαιτέρω στο σύνταγμα της το θεσμό της Γερουσίας ως αντιπροσωπευτικό της πολιτειακής δομής της αλλά και εξισορροπιστικό των πολιτειακών εξουσιών της. Μετέπειτα, πολλές βεβαίως χώρες έχουν τον θεσμό της Γερουσίας παραλλήλως με τη Βουλή.

Η αρχαιοελληνική σοφία είναι πάντοτε κατ'εξοχή χρήσιμη. Στην περίπτωση ενδεχόμενης λύσης του Κυπριακού ζητήματος με πρόνοια για Ομοσπονδιακή Γερουσία, ο σπαρτιατικός θεσμός μπορεί να κατευθύνει ως προς τρεις πτυχές - 1. Η ηλικία των Γερουσιαστών άνω του ελάχιστου ορίου συνταξιοδότησης θα διασφάλιζε ότι συνήθως δεν θα έχουν περαιτέρω επαγγελματικές ή άλλες επιδιώξεις και περιπαρηγορηθεί και ότι η αρετή και η πείρα της ηλικίας τους θα προσφέρει ώριμη κρίση, εξισορροπιστική των άλλων πολιτειακών δυνάμεων, ιδιαίτερα αφού η αντιπροσωπευτική δημοκρατία αντικατέστησε την απ' ευθείας. 2. Η μη αμοιβή των Γερουσιαστών θα διασφάλιζε την

επιδίωξη εκλογής τους ως υπηρέτας και όχι οφέλους, ενώ, ως εκ των συνταξιοδοτικών και άλλων οικονομικών εξασφαλίσεων που κανονικά αναμένεται να έχουν ήδη ως εκ της ηλικίας τους, δεν θα έχουν συνήθως ανάγκη πρόσθετων χρημάτων για το χρόνο που θα αφιερώνουν. 3. Αφού ακόμα και η μικρή Κύπρος έχει εκφύγει των ορίων της αρχαιοελληνικής πόλης-πολιτείας, η εκλογή των Γερουσιαστών των κοσμών, κατ'αναλογία την εκλογή των Γερόντων ως αντιπροσωπικών φυλών, αντί παγκυπριών ή επαρχιακών, θα ενίσχυε τόσο την τοπική ταυτότητα και εκπροσώπηση στο πλαίσιο της πολιτειακής δομής όσο και το όλο φάσμα της Γερουσίας.

*Ο Δημήτριος Χατζιχαρπίδης είναι τώως Πρόεδρος του Ανατόλου Δικαστηρίου.